

POSTANOWIENIE

8 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 8 kwietnia 2024 r. w Warszawie
zażalenia J. K.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Zielonej Górze
z 7 marca 2023 r., VI Ca 1015/21 (WSC 7/22),
w sprawie z wniosku H. M.
z udziałem J. K.
o podział do używania,

**uchyla zaskarżone postanowienie, pozostawiając
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w
orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 23 maja 2022 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze w sprawie z wniosku H. M. z udziałem J. K. o podział do używania oddalił apelację uczestnika postępowania J. K. od postanowienia Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z 9 listopada 2021 r. Od postanowienia z 23 maja 2022 r. Skargę kasacyjną od postanowienia z 23 maja 2022 r. złożył uczestnik postępowania J. K.. Postanowieniem z 7 marca 2023 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze odrzucił skargę kasacyjną jako niedopuszczalną.

Sąd wskazał, że skarga została wniesiona w sprawie dotyczącej ustalenia sposobu korzystania z rzeczy wspólnej, tj. w sprawie dotyczącej zarządu

związanego ze współwłasnością Tymczasem zgodnie z art. 519¹ k.p.c. od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie – w sprawach z zakresu prawa osobowego rzeczowego i spadkowego – przysługuje skarga kasacyjna, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Taki m przepisem szczególnym jest art. 519¹ § 4 pkt 2 k.p.c., stanowiący, że skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach dotyczących zarządu związanego ze współwłasnością lub użytkowaniem. Sprawami dotyczącymi zarządu związanego ze współwłasnością, o których mowa, są sprawy rozpoznawane w postępowaniu nieprocesowym, w tym takie, których podstawę materialnoprawną stanowią art. 199 i art. 201 k.c.

Podział rzeczy wspólnej (*quoad usum*) jest dokonywany przez sąd w postępowaniu nieprocesowym, a jego podstawę stanowią art. 199 zdanie drugie i art. 201 zdanie drugie k.c. (uchwała Sądu Najwyższego z 29 listopada 2007 r. III CZP 94/07 OSNC-ZD 2008 , nr 4 poz. 96).Żądanie dokonania przez sąd podziału *quoad usum* rzeczy wspólnej jest w istocie domaganiem się rozstrzygnięcia przez sąd wobec braku zgody właścicieli o czynności z zakresu zarządu przedmiotem współwłasności. W konsekwencji w judykaturze Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że w sprawach o ustalenie sposobu korzystania z rzeczy wspólnej, jak również o zmianę sposobu korzystania, skarga kasacyjna nie przysługuje (postanowienia Sądu Najwyższego z 6 marca 1997 r. I CZ 7/97 OSNC 1997 nr 8 poz. 111, i z 14 marca 2017 r. II CZ 160/16 oraz z 15 czerwca 2021 r., I CZ 14/21.

Zażalenie na postanowienie z 7 marca 2023 r. złożył uczestnik postępowania J. K.. Zarzuciwszy naruszenie art. 206 k.c. i art. 519¹ § 2 pkt 4 k.p.c., wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzucając naruszenie art. 206 k.c. skarżący podniósł, że Sąd Okręgowy błędnie założył, że podział *quoad usum* jest w każdym przypadku czynnością zwykłego zarządu, nie dokonawszy jakichkolwiek ustaleń w tym zakresie. Z kolei

naruszenia art. art. 519¹ § 2 pkt 4 k.p.c., (powinno być art. 519¹ § 4 pkt 2 k.p.c.) skarżący dopatrywał się w tym, że Sąd Okręgowy błędnie uznał skargę kasacyjną uczestnika za niedopuszczalną, chociaż podstawą podziału *quoad usum* w rozpatrywanej sprawie nie były przepisy dotyczące czynności zwykłego zarządu, gdyż wnioskodawca domagał się dopuszczenia go do współposiadania rzeczy wspólnej i podziału do używania na podstawie art. 206 k.c., a sądy obu instancji jako podstawę prawną rozstrzygnięcia w zakresie podziału *quoad usum* przyjęły właśnie art. 206 k.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2010 r. II CZ 9/10, nie publ.) wyjaśniono, że nie wszystkie sprawy zmierzające do ustalenia przez Sąd sposobu korzystania z rzeczy wspólnej są zawsze sprawami dotyczącymi zarządu związanego ze współwłasnością w rozumieniu art. 519¹ § 4 pkt 2 k.p.c. Sprawami takimi są m.in. sprawy o podział rzeczy *quoad usum*, ale tylko wtedy gdy podstawą rozstrzygnięcia jest art. 201 k.c. W orzecznictwie wyraźnie przesądzono, że sprawa, w której wnioskodawca żąda - na podstawie art. 201 k.c. - upoważnienia sądowego do dokonania oznaczonej czynności z zakresu zarządu nieruchomością, jest sprawą dotyczącą zarządu związanego ze współwłasnością, w której z mocy art. 519¹ § 4 pkt 2 k.p.c. nie przysługuje skarga kasacyjna (postanowienie SN z dnia 7 czerwca 2006 r., III CZ 30/06, niepubl. postanowienie SN z dnia 17 lipca 1997 r., III CZ 30/97 niepubl.; postanowienie SN z dnia 6 marca 1997 r., I CZ 7/97, niepubl.). Innymi słowy, sprawy m.in. o podział rzeczy *quoad usum* zaliczają się także do spraw wymienionych w art. 519¹ § 4 pkt 2 k.p.c., o ile odnoszą się do zarządu rzeczą wspólną i są rozpoznawane według przepisów art. 611-616 k.p.c. (v. postanowienie SN z dnia 15 grudnia 2005 r. II CZ 113/05, niepubl. i powołane w jego uzasadnieniu orzecznictwo).

Tymczasem w niniejszej sprawie wnioskodawca domagał się dopuszczenia do współposiadania i uregulowania sposobu korzystania z nieruchomości wspólnej. Takie określenie żądań wniosku nie kwalifikuje sprawy jako dotyczącej zarządu nieruchomością wspólną na podstawie art. 201 k.c., ponieważ wnioskodawca domagał się w istocie dopuszczenia go przez sąd do wykonywania współposiadania nieruchomości wspólnej. W piśmiennictwie wyraźnie podkreślono,

że nie wolno utożsamiać korzystania z rzeczy wspólnej z czynnościami zarządu rzeczą wspólną, choćby nawet jak najszerzej pojmować sprawowanie zarządu. Innymi słowy, wskazano na niedopuszczalność utożsamiania m.in. sądowego ustalenia zasad wykonywania zarządu z równoległym, jednakże z odrębnym, zagadnieniem sądowego ustalenia sposobu korzystania z rzeczy wspólnej, co dostrzega także ustawodawca wyraźnie rozróżniając w art. 221 k.c., m.in. orzeczenia sądowe określające zarząd oraz sposób korzystania z rzeczy wspólnej. Na podstawie art. 206 k.c. każdemu ze współwłaścicieli przysługuje roszczenie "o dopuszczenie do współposiadania i korzystania z rzeczy wspólnej", którego sprecyzowanie warunkowane jest okolicznościami konkretnej sprawy, a zwłaszcza przejawem występującego naruszenia uprawnień poszczególnych współwłaścicieli. W grę może wchodzić zarówno roszczenie o dopuszczenie do współposiadania, jak też roszczenie o dokonanie podziału *quoad usum*. Ochrona współwłaściciela przed naruszeniem uprawnień do korzystania z rzeczy wspólnej - w zależności od rodzaju naruszenia - może być realizowana przez roszczenie o dopuszczenie do współposiadania lub roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zaniechanie naruszeń (por. wyrok SN z dnia 9 lipca 2003 r., IV CKN 325/01, niepubl.), przy czym spraw wszczętych w następstwie zgłoszenia takich roszczeń na podstawie art. 206 k.c. nie można utożsamiać ze sprawami dotyczącymi zarządu związanego ze współwłasnością.

W tym stanie rzeczy zażalenie uczestnika postępowania zasługiwało na uwzględnienie. Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[ms]

